

Sygn. akt II UK 187/15

POSTANOWIENIE

Dnia 12 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku M. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we Wrocławiu
o rentę socjalną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 12 listopada 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu z dnia 7 października 2014 r., sygn. akt III AUa 409/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje adwokatowi Z.G. - Kancelaria Adwokacka w W. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu) kwotę 150 zł (sto pięćdziesiąt) powiększoną co do kwoty 120 zł (sto dwadzieścia) o kwotę należnego podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej na rzecz wnioskodawczynie w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 października 2014 r., III AUa 409/14, Sąd Apelacyjny we Wrocławiu oddalił apelację wnioskodawczynie M.C. od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 10 lipca 2013 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału we Wrocławiu - w sprawie o rentę socjalną, wobec

niespełnienia przez wnioskodawczynię przesłanek określonych w art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 982 ze zm.).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości pełnomocnik wnioskodawczyni, zarzucając nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.), gdyż wnioskodawczyni została pozbawiona możliwości obrony swoich praw przed Sądem pierwszej i drugiej instancji, co miało wpływ na wynik postępowania. W ocenie pełnomocnika wnioskodawczyni do naruszenie prawa do obrony doszło wskutek: naruszenia art. 117 § 1, 2 i 6 k.p.c. wobec oddalenia przez Sąd pierwszej instancji - postanowieniem z dnia 23 grudnia 2013 r. (k. 46, 47 i 48 akt) - jej wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, naruszenia art. 357 § 2 w związku z art. 394 § 1 pkt 2 k.p.c. wskutek nie pouczenia skarżącej przez urzędników sądowych, że na postanowienie oddalające jej wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu służy jej zażalenie do Sądu drugiej Instancji, mimo pisemnego zarządzenia sędziego, (k.46 akt), nakazującego takie pouczenie, naruszenia art. 5 k.p.c. wskutek nie udzielenia skarżącej przez Sądy pierwszej i drugiej instancji jakiegokolwiek pomocy procesowej, mimo, że działała bez pełnomocnika i mimo takiego obowiązku Sądów.

W ocenie pełnomocnika wnioskodawczyni została pozbawiona prawa do sądu, co stanowi naruszenie art. 45 § 1 Konstytucji i art. 6 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 i ze zm.). Pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku, jak też uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej względnie drugiej instancji wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego z urzędu, nie opłaconych w całości ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

- 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne,
- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jako podstawę wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano nieważność postępowania, wobec odmowy ustanowienia przez Sąd pierwszej instancji pełnomocnika z urzędu, przez co, zdaniem pełnomocnika wnioskodawczyni, została ona pozbawiona możliwości obrony swoich praw przed Sądem pierwszej i drugiej instancji, co wpłynęło na wynik postępowania.

Wobec wskazanego w skardze kasacyjnej zarzutu nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.) trzeba zauważyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego przeważa stanowisko, że nieważność postępowania nieuwzględniona przez sąd drugiej instancji z urzędu lub na zarzut strony stanowi uzasadnioną podstawę skargi tylko wtedy, gdy miała znaczenie dla wyniku sprawy (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998 nr 5, poz. 81; z dnia 10 lutego 1998 r., II CKN 600/97, OSP 1999 nr 3, s. 58; z dnia 18 stycznia 2005 r., II PK 151/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 262; z dnia 11 grudnia 2006 r., I PK 124/06, OSNP 2008 nr 3-4, poz. 27; z dnia 8 maja 2007, II PK 297/06, M.Prawn. 2007 nr 11, s. 587; z dnia 22 lutego 2011 r., II UK 290/10, LEX nr 817531; z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 11/11, LEX nr 1043978). Założenie to znajduje oparcie w tym, że skarga kasacyjna przysługuje od orzeczeń sądu drugiej instancji, przeto wyłączone jest bezpośrednie badanie w postępowaniu kasacyjnym naruszenia przepisów postępowania przez sąd pierwszej instancji, w tym prowadzących do nieważności postępowania (wyrok SN z dnia 18 września 2013 r., II PK 4/13, LEX nr 1375183), tym bardziej, że na powyższe nie wskazywano także w zarzutach sformułowanych w apelacji. W ocenie Sądu Najwyższego podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia przepisów postępowania wywołujący nieważność postępowania nie jest uzasadniony. Art. 117 § 1 k.p.c. uprawnia stronę korzystającą ze zwolnienia przez sąd od ponoszenia kosztów sądowych w całości lub części, do wystąpienia z wnioskiem o ustanowienie dla niej adwokata lub radcy prawnego, wskazując, że sąd uwzględni taki wniosek, jeżeli udział pełnomocnika w osobie adwokata lub

radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny. Odmowa uwzględnienia wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego nie pozbawia strony możliwości obrony swoich praw i nie narusza art. 6 Konwencji z dnia 4 listopada 1950 r. o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2004 r., III UK 167/04, niepublikowany). Innymi słowy nieustanowienie pełnomocnika, nie może być oceniane jako pozbawienie strony możliwości obrony swych praw, powodujące nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Zarzut ten tym bardziej traci na znaczeniu, jeśli zważyć, że wnioskodawczyni na każdym etapie dwuinstancyjnego postępowania brała w nim czynny udział, składając również samodzielnie szereg pism procesowych. Należy także podkreślić, że prawo do renty socjalnej, zgodnie z art. 4 ustawy o rencie socjalnej, przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu. Tymczasem, zgodnie z ustaleniami faktycznymi, niezakwestionowanymi skutecznie w skardze kasacyjnej, rozpoznane u wnioskodawczyni schorzenia i stopień ich nasilenia nie czynią jej całkowicie niezdolną do pracy, co uniemożliwia przyznanie prawa do dochodzonego świadczenia.

Jeżeli więc postępowanie sądowe nie jest dotknięte nieważnością, a jedyna okoliczność, uzasadniająca rozpoznanie skargi kasacyjnej nie ma uzasadnienia, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach orzeczono, uwzględniając taryfowe wynagrodzenie pełnomocnika wnioskodawcy zgodnie z § 12 ust. 2 oraz § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r. poz. 461 ze zm.).